

Cuvântul ierarhului

Arhiereul, părtaş la starea de jertfă a lui Hristos

† IRINEU
Arhiepiscop al Alba Iuliei

Abstract: *The bishop, partaker to the Christ's sacrifice.*

Through the earthly high priest, Christ exerts His high priesthood, His offering as a sacrifice to the Father and His dwelling as a sacrifice in ourselves. The bishop takes part in the sacerdotium of Christ, “the chief Shepherd” (I Peter 5, 4) and he is His visible prolongation over the centuries. The high priest is an intercessor who can cry out to heaven in the name of those who are indifferent, he can enhance the friendship with the Lord in the name of those who refuse Him, and he can offer his physical and moral sufferings in the name of those who revolt against hardships. When the bishop is inflamed with an ardent devotion to Christ, the High Priest forever, (cf. to Hebrews 6, 20) then his life is a centre of spiritual energy which extends the rays of renewal upon the whole Christian community entrusted to him.

Keywords: high priest, bishop, sacerdotium, intercessor, suffering, spiritual energy, grace, devotion, preaching, Liturgy, ministry, Christian community

Hristos este Arhiereu în veac (cf. Evr. 6, 20). Prin jertfa Sa, pe care o menține permanent prezentă în fața Tatălui, El dorește să fim asociați și noi la aceasta. În acest fel, ne aducem jertfă Tatălui și ne facem bineplăcuți Lui. De aceea, Hristos ni Se și împărtășește în Euharistie în starea de jertfă, ca să ne comunice starea și pornirea Sa de jertfă către Tatăl. Dar, pentru ca El să ni Se împărtășească în această stare de jertfă, în chip văzut, are nevoie de niște organe văzute, de episcop sau de preot. Pe acesta din urmă, Bătrânul Epifanie din Atena (†1989) îl numește „expresia veșniciei, crainicul cerului și îndrumătorul spre eternitate”¹. Aceste atribute, cu atât mai mult, se potrivesc și episcopului. Prin astfel de organe văzute, Domnul Își exercită arhieria Sa, oferirea Sa ca jertfă Tatălui și sălășluirea Sa ca jertfă în noi. Numai astfel reușim ca și noi să ne aducem, prinși în jertfa Lui, ca jertfe Tatălui ceresc. Iată de ce Sfântul Ioan Gură de Aur zice că sufletul slujitorului sfințit „trebuie să fie mai curat decât înseși razele soarelui, pentru ca Duhul Sfânt să nu-l părăsească niciodată”².

Preotul și arhiereul aduc jertfa lui Hristos și atrag pe credincioși în această jertfă prin împărtășirea din ea. Îndeplinind o lucrare sfântă și sfințitoare prin care se transmite harul dumnezeiesc, arhiereul trebuie să se asemene cu Hristos. Când ne identificăm cu starea de jertfă a lui Hristos, suntem și noi în fața Tatălui, în mod actual, ca și Hristos, sau împreună cu Hristos. În acest sens, Sfântul Chiril al Alexandriei afirmă: „Când S-a făcut Emanuel ca noi, atunci Iisus a intrat în Sfânta Sfințelor prin cortul mai mare și mai desăvârșit, adică în cer, ca să Se arate, precum s-a spus, în fața lui Dumnezeu pentru noi (Evr. 9, 24). Căci nu Se înfățișează pe Sine în fața Tatălui, ci pe noi în Sine. În Hristos am dobândit deci apropierea și îndrăznirea spre intrarea în Sfintele, precum a spus înțeleptul Pavel”³. Arhiereul pământesc participă la sacerdoțiul unic al lui Hristos, Arhiereul veșnic, și este o

---

¹ Dionysios Tatsis, *Cuvintele Bătrânilor*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2004, p. 93.

² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre Preoție*, VI,2, București, Edit. IBMBOR, 1987, p. 123.

³ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Închinare în Duh și în Adevăr*, X, P.G. 68, col. 674.

prelungire vizibilă a Lui peste veacuri⁴.

Episcopul jertfelnic, în momentele grele de încercare sau oboseală, este părtaș la pătimirea mântuitoare a lui Hristos. Acestea sunt ceasurile cele mai rodnice din viața sa, ai cărei ani se scurg repede. Iubirea cu care arhiereul oferă și primește suferința este tot ce va rămâne din viața sa. Nimic nu rodește pe pământ fără durerea primită cu umilință, îndurată în răbdare, în unire cu Hristos Care suferă în noi, Care ne simte durerea și o încercă în noi. Când Mântuitorul nostru este prezent în gândirea, în conduita și în viața arhiereului, acesta poate deveni – după expresia Sfântului Grigorie Teologul – „o oglindă nepătată a lui Dumnezeu și a celor dumnezeiești”⁵. Hristos este în noi înșine în starea de jertfă, putând răspândi și din noi buna mireasmă a jertfei Sale împreună cu buna mireasmă a jertfei noastre, a cărei dispoziție o creează în noi. „Dar buna mireasmă a jertfei noastre provocată de buna mireasmă a jertfei Lui ia forma virtuților”⁶. Arhiereul credincios tinde mereu spre noi trepte de viață desăvârșită, spre a coborî și a răspândi mireasma cerului pe întinsul pământului.

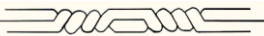
Arhiereul trebuie să fie însuflețit de dorința de a trăi numai pentru Hristos în slujba fraților săi și de a fi stăpânit cu totul de Hristos. Aceasta presupune un minimum de asceză, de efort duhovnicesc. Orice s-ar spune, fără acest minimum nu poate exista viață contemplativă, viață misionară autentică și rodnică. În lipsa ei, nu e decât pustiu, amărăciune și decepție, întuneric al spiritului și împietrire a inimii. De aceea, Fericitul Teofilact afirmă: „Pentru că Dumnezeul nostru este foc mistuitor (cf. Evr. 12, 29), se cuvine ca noi, slujitorii lui Dumnezeu, să fim evlavioși ca să nu ne ardem de El ca niște nebăgători de seamă”⁷. Arhiereul,

⁴ Arhiereul sau preotul „nu comemorează sau imită jertfa lui Hristos, ci, prin puterea Duhului Sfânt, actualizează efectele preoției lui Hristos” (Ion Bria, *Preoție și Biserică*, în „Ortodoxia” XXIV(1972), nr. 4, p. 532).

⁵ Sfântul Grigorie de Nazianz, *Despre preoție*, VII, București, Edit. IBMBOR, 1987, p. 162.

⁶ Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos, Arhiereu în veac*, în „Ortodoxia” XXXI (1979), nr. 2, p. 222.

⁷ Fericitul Teofilact, *Trimiterile cele patru prezece ale slăvitului și prealăudatului Apostol Pavel*, trad. de Veniamin Costache, tom II, București, 1904, p. 640.

care a primit prin Hirotonie demnitatea de a fi un „alt Hristos”, nu are voie să prezinte în fața Sfântului Altar o inconsecvență între ceea ce săvârșește și ceea ce este.

Părtaș la starea de jertfă a Domnului nostru, la arhieria permanentă a „Mai-Marelui păstorilor” (I Pt. 5, 4), arhierieul adevărat voiește binele altora, suferă când aceia nu sunt părtași la el și aduce orice jertfă pentru a-i face părtași binelui. Pentru a fi împreună-lucrător cu Hristos, arhierieul face tot ce-i stă în putință să nu lase nefolosită strădania jertfei umane. Această strădanie îngăduie jertfei divine să coboare peste omenire ploaia de binefaceri spirituale de care aceasta este atât de însetată. Dumnezeu-Tatăl dorește să ne ofere pe fiecare dintre noi ca pe un dar făcut lumii. Dar, pentru a împlini acest lucru, are nevoie ca noi, ambasadorii iubirii Sale⁸, să devenim „mici” nu sub o formă patologică, ci cu bucurie, cu responsabilitatea și demnitatea cu care Hristos, „Mielul lui Dumnezeu” (In. 1, 29), Își purta crucea Sa.

Tatăl ceresc este în căutare de suflete care vor să primească această iubire, de suflete disponibile să fie trimise. În acest fel, arhieriei pot fi iubirea lui Dumnezeu și darul Său pentru omenirea de astăzi, care dorește să-L vadă în noi pe Hristos. Sfântul Grigorie de Nazianz, vorbind despre slujitorii Bisericii, spune că aceștia trebuie să fie „așa de cerești încât Evanghelia să se răspândească datorită purtării lor nu mai puțin decât datorită cuvântului lor”⁹. Aceasta presupune o autodisciplină, o stare de jertfire continuă. Oricare ar fi suferința sau jertfa arhierieului, el va izbuti, fiind împuternicit de către harul lui Hristos Care-i stă alături și-i șoptește tainic: „Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea mea întru slăbiciune se desăvârșește” (II Cor. 12, 9). Nu reușita în pastorație o răsplătește Domnul, ci răbdarea și osteneala depusă pentru El. Suferința arhierieului credincios produce mai multe roade decât activitatea sa, iar zbuciumul lui interior aduce

---

⁸ Sfântul Ambrozio din Mediolan îi numește pe slujitorii sfințiți „ambasadorii iubirii lui Hristos”. Sfântul Apostol Pavel scria: „Noi suntem purtătorii de cuvânt ai lui Hristos” (II Cor. 5, 20). Deci, arhieriei sunt ambasadori, adică cei ce vorbesc și acționează în locul Celui Ce i-a mandatat.

⁹ Sfântul Grigorie de Nazianz, *op. cit.*, LXIX, p. 198.

la Hristos mai multe suflete decât ar aduce realizările acestuia.

A fi părtăș la starea de jertfă a lui Hristos înseamnă a avea acea sensibilitate dureroasă pentru suferințele și pentru perspectivele de a se pierde ale altora, din pricina persistării în cele rele. Bătrânul Amfilohie din Patmos (†1970) își exprima astfel dragostea pentru fiii săi duhovnicești: „Fără voi, copiii mei, nu vreau Raiul”¹⁰. Comportându-se ca un părinte ce suferă pentru neajunsurile actuale ale copiilor, arhiereul manifestă o sensibilitate dureroasă pentru greutățile și nenorocirile păstoriților. El caută să-i ajute, să-i ridice spre o stare de înălțime spirituală. Pildă în această privință îl avem pe Sfântul Mitropolit Antim Ivireanul, care spunea: „Căci în seama mea v-a dat Stăpânul Hristos să vă pasc sufletește, ca pe niște oi cuvântătoare, și de gâtul meu spânzură sufletele voastre, și de la mine o să vă ceară pe toți, iar nu de la alții, până când vă voi fi păstor”¹¹.

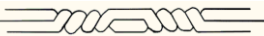
Dacă prin arhiereu se exercită în continuare arhieria lui Hristos și este operativă starea Lui de jertfă, s-ar cuveni ca arhiereul, organ văzut al Lui, să simtă și el această durere a lui Hristos pentru suferințele credincioșilor încredințați lui, și în general pentru oameni, fie că sunt suferințe actuale, fie în perspectivă. Este cuvenit ca el, asemenea lui Hristos, să prezinte lui Dumnezeu rugăciuni „cu strigăt tare și cu lacrimi” (cf. Evr. 5, 7), pentru binele păstoriților, să se roage pentru oameni ca pentru el însuși. Părintele Dumitru Stăniloae zice în această privință: „Preotul, de câte ori își privește crucea pe care o poartă pe piept, trebuie să se gândească la jertfa lui Hristos pentru mântuirea păstoriților săi și la jertfa la care este chemat el pentru ei”¹². Același lucru este valabil și pentru arhiereu, organul sensibil al arhieriei veșnice a lui Hristos.

Episcopul trebuie să trăiască durerile și luptele sufletești ale păstoriților ca pe ale sale, mijlocind pentru ei, cerând lui Dumnezeu să le audă cererile, să le împlinească dorințele și să-i ajute în nevoile lor. O astfel de concepție avea isihastul Iosif din

¹⁰ Dionysios Tatsis, *op. cit.*, p. 99.

¹¹ Antim Ivireanul, *Didahii*, București, Edit. Minerva, 1983, p. 26-27.

¹² Dumitru Stăniloae, *art. cit.*, p. 230.

Sfântul Munte (†1959), care scria unui fiu duhovnicesc: „Dorința mea, focul inimii mele este ca sufletele să fie salvate și oferite Domnului nostru Iisus ca jertfe duhovnicești”¹³. Arhiereul credincios stă alături de cei care suferă, care sunt singuri, descurajați, care luptă, cad, plâng sau mor. El trebuie să fie alături și de cei cărora nu le pasă de Hristos, care L-au părăsit pe Dumnezeu după ce s-au învoit să-L urmeze. Sentimentul responsabilității sacerdotale îl obligă pe arhiereu să nu rămână indiferent față de pierderea celor ce îi sunt dați spre mântuire.

Nimic nu este zadarnic din tot ce săvârșește arhiereul, unindu-și ofranda cu jertfa Arhiereului veșnic. Astfel va putea da multor suflete necunoscute prilejul să converge spre Hristos. E important ca episcopul să viețuiască în predare totală lui Dumnezeu, asemenea lui Hristos Care, în timpul pătimirii Sale, avea sentimente de continuă acceptare a voinței Tatălui: „Nu voia Mea, ci voia Ta să se facă” (Lc. 22, 42). Un slujitor sfințit și cu viață sfântă se ruga astfel: „Doamne, dimineața eu sunt preotul, Tu Jertfa și eu Te ofer Tatălui. În restul zilei, Tu ești Preotul, eu jertfa și Tu mă oferi Tatălui”. În acest mod, ziua sa era o continuă oferire lui Dumnezeu, aproape ca răspuns la Sfânta Liturghie, în cadrul căreia se actualizează Jertfa ispășitoare de pe Golgota. Sfântul Grigorie de Nazianz zice în acest sens: „Nimeni nu este vrednic de marele Dumnezeu, de jertfă, de arhiereu, dacă nu s-a adus mai întâi pe el lui Dumnezeu jertfă vie și sfântă”¹⁴.

Numai jertfa aduce rod. În lipsa ei, activitatea cea mai generoasă devine stearpă. Firește, nu suntem în fiecare zi în Grădina Ghetsimani, nu suntem în fiecare zi pe Colina Golgotei. Dar arhiereul demn de acest nume trebuie să știe că le va întâlni pe amândouă, și Ghetsimani, și Golgota, sub o formă adaptată posibilităților sau împrejurărilor vieții sale. Acele clipe vor fi cele mai prețioase și mai rodnice, pentru că cei ce suferă în unire iubitoare cu Hristos sunt adevărați misionari ai lumii. „La hirotonia sa, preotul primește nu numai preoția, ci și darul iubirii lui Hristos. Iubirea L-a făcut pe Hristos Preot unic”, afirmă

---

¹³ Dionysios Tatsis, *op. cit.*, p. 100.

¹⁴ Sfântul Grigorie de Nazianz, *op. cit.*, XCV, p. 210.

părintele Alexandru Schmemann¹⁵. Preotul sau arhiereul râvnitor viețuiește pe linia acestei iubiri, concretizând-o printr-un apostolat jertfelnic.

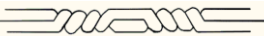
Mântuitorul nostru Iisus Hristos a biruit lumea, răul, păcatul și iadul, dar pentru ca izbânda Sa să fie deplină, omenirea trebuie să primească liber mântuirea pe care Domnul i-o oferă. Arhiereul este mijlocitor care *poate* striga la cer în numele celor nepăsători, *poate* intensifica prietenia cu Hristos în numele celor ce-L refuză, și *poate* oferi suferințele sale fizice și morale în numele celor răzvrățiți în fața încercărilor. Când episcopul este animat de aprins devotament pentru Arhiereul veșnic, atunci viața sa este un centru de energie spirituală, care își extinde razele înnoirii peste întreaga viață a obștii de creștini încredințată lui spre păstorie¹⁶. Unindu-și dăruirea de sine cu cea a lui Hristos, el va dobândi pentru păstoriți îndurare divină și ajutor ceresc. Jertfa unui astfel de episcop devotat este cheia care descătușează valuri de har pentru sufletele păstoriților săi.

Arhiereul jertfelnic dă dovadă de răbdare și umilință atunci când se străduiește, asemenea Sfântului Vasile cel Mare, „să împodobească obiceiurile oamenilor”¹⁷. Aceasta o poate face corectând pe cei ce greșesc, dar nu ca stăpân, ci ca părinte, deoarece credincioșii nu sunt supușii lui, ci fii ai lui Dumnezeu, care trebuie ajutați să ajungă la deplina maturitate spirituală și umană. În acest sens, el se jertfește pentru intensificarea pastorației și catehizării la nivel parohial, în scopul menținerii credincioșilor în matca Bisericii, dar și în scopul creșterii lor duhovnicești. Arhiereul se jertfește și atunci când vestește și luminează credința dreaptă, scoțând din comoara revelației lucruri noi și vechi (cf. Mt. 15, 52), făcând astfel credința să rodească. În dăruirea sa pentru propășirea turmei cuvântătoare, el veghează

¹⁵ Alexander Schmemann, *Pentru viața lumii. Sacramentele și Ortodoxia*, trad. de Aurel Jivi, București, Edit. IBMBOR, 2001, p. 115.

¹⁶ De aceea, ochii preotului și ai arhiereului trebuie să fie ațintiți de-a pururi spre Hristos, Modelul sacerdotal unic în istoria cerului și a pământului.

¹⁷ *Liturghia Sfântului Vasile cel Mare*, în „Liturghier”, București, Edit. **IBMO**, 2012, p. 282.

personal pentru ca „învățătura sănătoasă” (I Tim. 1, 10) a credinței și moralei creștine să fie transmisă, iar educația religioasă în rândul tinerilor să fie împlinită cu responsabilitate.

Arhiereul jertfelnic susține pe credincioși prin rugăciune constantă și plină de încredere, pentru ca ei să fie fideli exigențelor credinței și să trăiască după principiile Evangheliei (cf. Col. 1, 9-12). Ba mai mult, el ia măsurile potrivite pentru a-i apăra pe credincioși de orice doctrină sau de orice teorie potrivnice adevărului evanghelic. Jertfindu-se, arhiereul înțelege că nu trebuie să aștepte favoruri de la nimeni, ci trebuie să fie el cel dintâi slujitor al fiilor și fraților săi întru Hristos, considerând slujirea smerită drept cel mai mare privilegiu, asemenea Sfântului Ioan Gură de Aur¹⁸. În acest scop, se îngrijește de intensificarea misiunii pastorale și a activităților cultural-spirituale și social-filantropice. Un astfel de arhiereu este, într-adevăr, părtaș la starea de jertfă a lui Hristos și „își face slujba sa deplin” (cf. II Tim. 4, 5). Străduindu-se să se transforme, zi de zi, pentru a-I plăcea Domnului său, el va fi găsit demn să slujească după moarte la „Altarul cel ceresc”¹⁹. În felul acesta, arhiereul va fi pentru totdeauna lângă Hristos, Arhiereul veșnic, Cel Care a promis: „Unde sunt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu” (In. 12, 26).

---

¹⁸ Acest Părinte al Bisericii era convins că iubirea jertfelnică sporește comuniunea și sfințenia: „Dragostea adună mulți într-un singur trup și le transformă inimile în tot atâtea locașuri ale Duhului” (*De perfecta caritate*, P.G. 56, 28).

¹⁹ *Rânduiala înmormântării preoților și diaconilor de mir*, în „Molitfelnic”, București, Edit. IBMBOR, 2006, p. 264.